

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos specialios giliavandenių žuvų išteklių žvejybos šiaurės rytų Atlante sąlygos bei žvejybos šiaurės rytų Atlanto tarptautiniuose vandenyse nuostatos ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2347/2002

(COM(2012) 371 final)

(2013/C 133/08)

Pranešėjas **Mário SOARES**

Taryba, 2012 m. rugsėjo 3 d., ir Europos Parlamentas, 2012 m. rugsėjo 11 d., vadovaudamiesi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos specialios giliavandenių žuvų išteklių žvejybos šiaurės rytų Atlante sąlygos bei žvejybos šiaurės rytų Atlanto tarptautiniuose vandenyse nuostatos ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2347/2002

COM(2012) 371 final.

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2013 m. sausio 29 d. priėmė savo nuomonę.

487-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2013 m. vasario 13–14 d. (vasario 13 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 89 nariams balsavus už, 3 – prieš ir 1 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK nuomone, būtina skubiai užtikrinti giliavandenių žuvų išteklių tvarumą ir jūros dugno apsaugą. Ši sudėtinga problema turi būti sprendžiama remiantis išsamiais ir nuodugniais moksliniais tyrimais. Reikėtų laikytis atsargumo principo, kad nebūtų naudojama žvejybos įranga, kurios poveikis nėra iki galo žinomas ir galėtų padaryti ilgalaikės žalos.

1.2 Be to, EESRK mano, kad bet kokie su tokio pobūdžio žvejyba susiję pakeitimai turi būti daromi atsižvelgiant tiek į aplinkos, tiek į socialinį ir ekonominį tvarumą, kadangi nuo šios veiklos priklauso daug darbo vietų ne tik jūroje, bet ir sausumoje, ir galiausiai pakrančių bendruomenių gyvybingumas. Rengiant, įgyvendinant atitinkamą žvejybos kontrolės tvarką ir užtikrinant, kad jos būtų laikomasi bei tuo tikslu bendradarbiaujama, reikėtų konsultuotis ir šią tvarką derinti su visais suinteresuotaisiais subjektais.

1.3 EESRK mano, kad į skyrių dėl žvejybos leidimų įtraukus straipsnį dėl jų panaikinimo, kuris šiuo metu įtrauktas į skyrių dėl kontrolės, būtų užtikrintas didesnis pasiūlymo nuoseklumas ir būtų išvengta galimos painiavos dėl šiame straipsnyje minimų mokslinių stebėtojų, kurie jokiū būdu neturi būti laikomi kontrolieriais, vaidmens.

1.4 EESRK dar kartą pažymi, kad visos šioje srityje įgyvendinamos priemonės turi būti paremtos mokslinių tyrimų rezultatais, kurie iki šiol buvo labai naudingi.

2. Bendra informacija

2.1 Vykdamas bendros žuvininkystės politikos (BŽP) reformą, kurią Europos Komisija ⁽¹⁾ pradėjo 2009 m. paskelbdama žaliają knygą ⁽²⁾, dar kartą iš dalies keičiami reglamentai, reguliuojantys BŽP, taikomą konkrečioms rajonams ir (arba) žuvų rūšims. Šios aplinkybės turėtų padėti suprasti šioje nuomonėje nagrinėjamą pasiūlymą, kuris tam tikra prasme galėtų reikšti bendro pobūdžio pakeitimų, atliktų BŽP srityje, visų pirma susijusių su tvarumo ir mokslinių tyrimų principais grindžiama žvejybos veikla, taikymą giliavandenių žuvų žvejybai šiaurės rytų Atlante.

2.2 Persvarstant 2002 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2371/2002, kuris pateikiamas kaip naujas pasiūlymas, ketinama įgyvendinti Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtas rezoliucijas, visų pirma Rezoliucijas Nr. 61/105 ir 64/72, skirtas valstybėms ir regioninėms žuvininkystės organizacijoms, siekiant imtis priemonių, kurios užtikrintų pažeidžiamų giliavandenių jūros ekosistemų apsaugą nuo bet kokios galimos žuvininkystės veiklos daromos žalos, kad atsakingas išteklių naudojimas taptų bendra bet kokios veiklos taisykle. Kita vertus, Komisija pripažįsta būtinybę ištaisyti kai kuriuos dabartinio reglamento taikymo trūkumus, nustatytus jo galiojimo laikotarpiu.

⁽¹⁾ OL C 181, 2012 6 21, p. 183–195.

⁽²⁾ OL C 18, 2011 1 19, p. 53–58.

2.3 Pereinamuoju laikotarpiu Komisija, atsižvelgdama į problemas, kurios buvo nustatytos praktiškai taikant Reglamentą (EB) Nr. 2371/2002, paskelbė taisykles, kuriomis tam tikra prasme patobulino reglamento turinį.

2.4 Šiuo požiūriu reikėtų išskirti 2007 m. sausio 29 d. paskelbtą komunikatą, kuriame kalbama apie giliavandenių žuvų išteklius ir skirtumą tarp nustatyto bendro leidžiamo sužvejoti kiekio ir realiai sužvejojamo žuvų kiekio ir pažymima, kad tai iš dalies susiję su tuo, kad trūksta tvirtų mokslinių žinių tiek apie reglamente išvardytas rūšis, tiek apie realius šiaurės rytų Atlanto vandenyse veiklą vykdančių laivynų, kuriems kvotos nustatytos prieš priimant šį reglamentą, pajėgumus. Be to, manyta, kad būtina užtikrinti tokios žvejybos priežiūrą ir kontrolę naudojant palydovinio ryšio laivų stebėjimo sistemas (LSS).

2.5 Reglamente (EB) Nr. 199/2008 dėl Bendrijos sistemos, skirtos duomenų rinkimui, tvarkymui ir naudojimui žuvininkystės sektoriuje, sukūrimo tam tikra prasme atsižvelgiama į Komisijos pasiūlymus sukurti Bendrijos programą, kuri padėtų įgyvendinti mokslinėmis žiniomis grindžiamo žvejybos valdymo ir kontrolės idėją.

2.6 Galiausiai būtent Reglamentu (EB) Nr. 1262/2012, kuriuo nustatytos ES laivams taikomos tam tikrų giliavandenių žuvų išteklių žvejybos galimybės 2013–2014 m., įgyvendintas reikalavimas parengti dvimečius žvejybos planus. Jame nustatomas bendras leidžiamas sužvejoti kiekis ir svarbiausia – jo paskirstymas.

3. Pasiūlymo analizė

3.1 Pasiūlyme visų pirma pripažįstami nepatenkinami Reglamente (EB) Nr. 2347/2002 iškeltų tikslų įgyvendinimo rezultatai, visų pirma atsižvelgiant į:

- daugelio giliavandenių žuvų išteklių pažeidžiamumą,
- neigiamą dugninių tralų poveikį pažeidžiamoms jūros ekosistemoms,
- sužvejojamą didelį nepageidaujamų rūšių žuvų kiekį,
- sudėtingą tausaus žvejybos intensyvumo lygio nustatymą dėl nepakankamų mokslinių duomenų.

3.2 EESRK mano, kad nuo 2003 m., kai įsigaliojo minėtas reglamentas, paplitusios įvairios gairės šiuo klausimu galėjo

padaryti žalos aplinkai ir turėti neigiamų ekonominių padarinių žvejybos laivams; todėl diskusijoje dėl naujojo pasiūlymo iš esmės reikia siekti supaprastinamo, reguliavimo stabilumo ir teisinio tikrumo valstybėms narėms ir susijusiems ekonominiams bei socialiniams subjektams.

3.3 Giliavandenių žuvų ištekliai gali būti tiek tikslinės rūšys, tiek priegauda žvejojant kitų rūšių žuvis. Bendras pasiūlymo tikslas yra kiek įmanoma užtikrinti tausų šių žuvų išteklių naudojimą mažinant žvejybos poveikį aplinkai ir pagerinti moksliniam vertinimui reikalingos informacijos bazę. Minėtam tikslui pasiekti numatomos įvairios toliau išvardytos priemonės.

3.4 Tausus giliavandenių žuvų naudojimas

3.4.1 Kaip bendra taisyklė nustatomos žvejybos galimybės, atitinkančios tokių žuvų išteklių naudojimo lygį, kuris yra suderinamas su didžiausiu galimu tausios žvejybos laimikiu. Šiam tvarumui pasiekti numatomos įvairios priemonės: visų pirma įdiegiama žvejybos leidimų sistema, pagal kurią kiekvienas veiklos vykdytojas turi nurodyti, kuri ar kurios iš patvirtintuose sąrašuose nurodytų žuvų rūšių yra jo tikslinės rūšys. EESRK pažymi, kad nagrinėjamame pasiūlyme pateikti sąrašai, sudaryti pagal Žvejybos šiaurės rytų Atlante komisijoje (angl. NEAFC) priimtus susitarimus, yra platesni nei dabartiniai, kadangi į juos įtrauktos žvejybos vietos, nenumatytos dabartiniame reglamente dėl gelminės žvejybos. Antra, daugiau svarbos teikiama mokslinei informacijai, nors reikia pažymėti, kad dauguma valstybių narių turi mokslines įstaigas ir organizacijas, kurios atliko pavyzdinį darbą, padedantį vykdyti tausią žvejybą.

3.4.2 Žvejybos leidimai yra būtini norint verstis gelmine žvejyba taikant taisyklę, draudžiančią naudoti žvejybos įrankius (dugninius tralus ir žiauninius tinklus) pasibaigus dvejų metų pereinamajam laikotarpiui. Kitas tikslines žuvų rūšis žvejojantys laivai į šiuos rajonus gali patekti turėdami žvejybos leidimą, kuriame giliavandenių žuvis nurodytos kaip priegauda neviršijant tam tikros ribos.

3.4.3 Šiuo metu kai kurios žuvų rūšys (pavyzdžiui, paprastieji megrimai arba norveginiai omarai) gali būti efektyviai žvejojami tik dugniniais tralais. Jų uždraudimas artimiausiu laikotarpiu be derybų su suinteresuotaisiais subjektais gali lemti ekonominius nuostolius ir darbo vietų praradimą šiame sektoriuje. EESRK mano, kad gilesnės mokslinės žinios ir kontroliuojama šių rūšių žvejyba kartu su kitomis techninėmis ir paramos priemonėmis padės užtikrinti aplinkos, socialiniu ir ekonominiu požiūriu tausų žvejybos vietų naudojimą. Šiuo požiūriu reikėtų remti platesnį naujų įrenginių, grindžiamų techniniais sprendimais, naudojimą, kad šiuo metu naudojamus dugninius tralus būtų galima pakeisti kitais gelminės žvejybos būdais.

3.5 Mokslinis pagrindas

3.5.1 Šis tikslas yra nuolatinis visos BŽP kriterijus: neturint mokslinių žinių apie jūros aplinką ir jos buveines, negalima nustatyti išteklių naudojimo lygio, derančio su tausiu jų naudojimui. Žvejybos valdymas turi būti grindžiamas rodikliais, nustatytais didžiausiam galimam tausios žvejybos laimikiui.

3.5.2 Savo nuomonėje dėl žaliosios knygos ir vėlesnėse nuomonėse šiuo klausimu EESRK pasisakė už gilesnes mokslines žinias apie jūros aplinką ir žuvų išteklių būklę ir pasiūlė užduotį koordinuoti tyrimus ir duomenų rinkimą pavesti regioninėms žuvininkystės organizacijoms.

3.5.3 Be to, EESRK pakartoja savo nuomonėje dėl BŽP finansavimo ⁽³⁾ pateiktą pasiūlymą šią veiklą patikėti nepriklausomoms mokslinėms įstaigoms ir žvejams bei jų organizacijoms. Atsižvelgdamas į tai, Komitetas dar kartą pabrėžia būtinybę užtikrinti mokymąsi visą gyvenimą siekiant stiprinti žmogiškąjį kapitalą, visų pirma skatinti jaunus mokslo darbuotojus rinktis jūrų sritį.

3.6 Techninės valdymo priemonės

3.6.1 Pagal pasiūlymą žvejybos galimybės, kurias šiuo metu galima nustatyti kaip žvejybos pastangų apribojimus arba sužvejotamų žuvų kiekio apribojimus, bus nustatomos tik kaip žvejybos pastangų apribojimai. Šiuo klausimu EESRK pakartoja savo nuomonę, kad bet kokie apribojimai turi būti pagrįsti moksliskai.

3.6.2 Valstybės narės nustato priemones, kad išvengtų tiek sužvejotųjų pajėgumų, tiek pažeidžiamų rūšių žuvų priegaudos padidėjimo ir užkirstų kelią žuvų išmetimui į jūrą.

3.6.3 Siekiant išvengti ES žvejų, kuriems taikomos kvotos ar pajėgumų apribojimai, diskriminacijos, kai jų konkurentai iš kitų šalių gali žvejoti be apribojimų, EESRK ragina Komisiją dėti ilgalaikes pastangas, kad būtų sudaryti visoms šalims privalomi regioniniai susitarimai dėl išteklių apsaugos.

4. Konkrečios pastabos

4.1 EESRK pritaria Komisijai dėl šių pasiūlymo aspektų:

- giliavandenės ekosistemos ir žuvys yra itin pažeidžiamos dėl žmogaus veiklos;
- žvejai jau bendradarbiauja su mokslininkais atliekant jūros aplinkos ir giliavandenių žuvų tyrimus; iš tikrųjų jie jau reguliariai kviečiami į žvejybos laivynus;
- pagrindinis pasiūlymo tikslas turi būti užtikrinti tausų giliavandenių žuvų išteklių naudojimą ir mažinti šios žvejybos poveikį aplinkai, šiuo tikslu tobulinti moksliniam vertinimui reikalingos informacijos bazę ir priimamų teisės aktų dėl šių vandenų naudojimo nuostatas;
- leidimų žvejoti giliavandenės žuvis sistema yra tinkama priemonė priegos prie šių žvejybos vietų kontrolei užtikrinti.

4.2 Kita vertus, EESRK pripažįsta, kad dugniniai tralai gali kelti pavojų ne tik giliavandenėms žuvims, bet ir pažeidžiamų rajonų jūros dugnui. Tačiau šio įrankio nereikia visiškai smerkti, kadangi tinkamai naudojamas jis vienintelis suteikia galimybę eksploatuoti kitas žvejybos vietas nekeliant pavojaus jų tvarumui. EESRK siūlo nustatyti mokslinius kriterijus, kuriais vadovaujantis būtų apibrėžti šio įrankio naudojimo apribojimai.

4.3 Galiausiai EESRK mano, kad šis pasiūlymas yra žingsnis teisinga linkme, tačiau būtina rasti deramą pusiausvyrą tarp pažeidžiamų buveinių ir žuvų apsaugos ir ekonominiu, socialiniu bei aplinkos požiūriu tausaus išteklių naudojimo. Todėl teigia, kad sprendimas uždrausti naudoti dugninius žvejybos įrankius (tralus ir žiauninius tinklus) gali būti neproporcingas, jei nebus atsižvelgta į mokslinį vertinimą.

4.4 Kaip alternatyvą uždraudimui EESRK siūlo įgyvendinti FAO tarptautines gelminės žvejybos atviroje jūroje valdymo gaires, kurios buvo teigiamai įvertintos Jungtinių Tautų tarptautiniu lygmeniu ir visų pirma Europos Sąjungoje. Be to, palankiai vertina tai, kad Komisija pripažįsta būtinybę teikti finansinę paramą žvejybos įrankių keitimui ir įgulų mokymui. Ši parama turi būti priderinta atsižvelgiant į Europą ištikusią ekonomikos ir socialinę krizę.

2013 m. vasario 13 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Staffan NILSSON

⁽³⁾ OL C 299, 2012 10 4, p. 133–140.